

- 2:21 – Collecting tools of the trade
- 2:22 – Collecting his land
- 2:22 – Collecting his home – or renting it out?

כלי אומן

א. שו"ת מנחת יצחק חלק ה סימן קכא (תש"ל)

[שאלה] והנה עתה באתי לפנות להד"ג בשאלה דלהלן: זה כמה שנים יש לקהל עדתי שחיטה משלה, העומדת תחת השגחתי, והבשר נמכר לכמה איטלזים שבעיר, הבשר נמכר בהקפה, והקצבים רגילים לשלם אחרי שבוע או שבועים, אחרי שמכרו את הבשר לקונים, והי' קצב אחד שלא שילם, אף על פי שתבעו ממנו פעמים הרבה, עד שחובו עלה לסכום גדול, יותר מאלף דולרים, אי אפשר לקהלתי לוותר על הכסף, על כן פנו פרנסי קהלתי לשלטונות להטיל עיקול על האיטלזי ועל כליו, זאת אומרת שהקצב יוכל לעבוד שם כמו שעבד קודם לכן, אולם אסור לו למכור כלום מחפצי האיטלזי, והן יהיו אחראין וערבאין עד שישלם את חובו, ויחילו פרנסי קהלתי עד בוש, והקצב לא שילם, ע"כ רוצים עכשיו למכור את כלי האיטלזי בעזרת השלטונות, כדי להסיר הפסד מרובה מן הקהל, החפצים החשובים ביותר הם ארון מקרר חשמלי גדול, מסור המתנענע ע"י מנוע (מאטאר) חשמלי לחתוך עצמות, מאזנים ועוד. ועתה נפשי בשאלתי אם זה מותר או לא... מה דינם של הכלים הנ"ל, שם בש"ע (בסע' כ"ג) מבואר כשמסדרין לבע"ח, נותנים לו כלי אומנות, ואילו שאר מטלטלין, אעפ"י שאין לו מזונות אלא מהם, אין נותנים לו, מפני שהם בכלל נכסים, ובע"ח גובה מהם חובו, והנה לפענ"ד החפצים הנ"ל אינם בכלל כלי אומנות, כי ארון מקרר, אעפ"י שנחוץ מאד במדינה חמה כמו ארגנטינה, בכ"ז אינו הכרחי, אם הקצב ימכור את הבשר מיד, כמו שעשו לפני שהומצא המקרר החשמלי, וה"ה למסור החשמלי, כי יכולין לשבור את העצמות גם בקופיץ פשוט, כמו שעשו מקדמת דנא... [תשובה] נראה דאף שמעיקר הדין, הי' יכולין הקהל למכור את ארון המקרר, וה"ה את המסור החשמלי, ומטעם שכתב כ"ת, וכמו דאיתא בכה"ג שם בחו"מ (סימן צ"ז סעיף כ"ג) לענין כסות, דלא שילבש בגדי משי או מצנפת זהובה, אלא מעבירין אותו ממנו, ונתנו לו כסות הראוי לו עי"ש, וי"ל הה"ד בזה, אבל מ"מ נראה דשייך בזה, מה דאיתא (מס' פ"מ פ"ג ע"א), וז"ל רבה בר בר חנה תברו לי' הנהו שקולאי חביתא דחמרא, שקל לגלימיהו, אתו אמרו לרב, אמר לי' הב להו גלימיהו, אמר לי' דינא הכי, אמר לי' אין, למען תלך בדרך טובים...

כלי אומן ונכסי אדם

ב. תלמוד בבלי מסכת ערכין כג:, כד.

משנה כג: - רבי אליעזר אומר: אם היה איכר - נותן לו צמדו, חמר - נותן לו חמורו. גמרא כד: - "רבי אליעזר אומר וכו'" ורבנן? הנהו לאו כלי אומנות נינהו אלא נכסים נינהו.

ג. רבינו שמואל הסרדי, ספר התרומות שער א חלק א

...ומשני "לאו כלי אומנות נינהו אלא נכסים נינהו." והלכתא כותיהו, ואף על פי שמשתכר בהן וניזון מהן אעפ"כ ימכרו עם שאר המטלטלין בב"ד וינתנו לבעל חובו, שאין אלו נקראין אלא נכסים.

ד. שולחן ערוך חושן משפט הלכות גביית מלוה סימן צז סעיף כג

היה אכר או חמר, אין נותנין לו לא צמדו ולא חמורו. וכן אם היה ספן, אין נותנין לו ספינתו. אף על פי שאין לו מזונות (אלא) מאלו, אין אלו כלים, אלא נכסים, וימכרו עם שאר המטלטלים בב"ד, וינתנו לבעל חובו.

ה. חידושי חתם סופר לחו"מ צז, ש"ך ס"ק יד

ובזמן הזה עיקר מחיתם ליקח בהקפה ולמכור בהקפה בחנות, ואם יורדין לחנות ליקח סחורתו הוה בכלל "נפש הוא חובל", על כן נוהגים לקבוע זמנים וטעמין לפרעון אחת לאחת כדי שלא יפול מטה לגמרי, ואלקים נצב בעדת קל. כנלע"ד.

ביתו של לוה, ואפשרות להשכיר

ו. ש"ך חושן משפט סימן צז ס"ק יד

וה"ה שמוציאין אותו מביתו כן הוא בתשובת מהרא"ן ששון סי' רי"ו עיין שם:

ז. שו"ת הרשב"א חלק א סימן אלף קמג

גרסינן בגיטין פרק השולח (דף ל"ז) "אין כותבין פרוסבול אלא על הקרקע", ואמרינן עלה "השאילו לו מקום להעמיד תנור וכירים כותבין עליו פרוסבול", כלומר שאף הוא ראוי לגבות ממנו חובו. אלמא מי שהשאילו לו מקום לדור ולהשתמש בו בעל חוב גובה ממנו ואומר' לו "צא אתה משם, והשכירנו לאחרים ופרע לזה, או יעמוד זה שם במקומך". וגרסינן בפרק קמא דבבא בתרא (דף י"ג) "אמר ליה רבא לרב נחמן... בכור ופשוט שהניח להם אביהם עבד ובהמה טמאה, כיצד הן חולקין? אמר ליה שאני אומר עובד לזה יום אחד ולזה שני ימים." ואף רבא מודה בכך בשני פשוטים, ולא נחלקו אלא בבכור ופשוט. וממנה אתה דן למלוה ולוה, שמשכיר זה ביתו או עבדו ונותן למלוה, אם לא רצה למכור. ואין מרחמין בדין לומר היאך יוציאו את הלוה מביתו בשביל חוב מועט כזה, שאין הפרש בדבר זה בין חוב מרובה למעט.